

אליסון

שמונה נשים, מדיה מעורבת
תמונות מטופלות, טקסטים, אובייקטים
2017

אליסי ואפולו

מקור השם אליסון במיתולוגיה היוונית: אליסי (אליקס), *Alíkē*

אליסי היתה נימפה, בת באנו נסיכת טרויה והאל זאוס. בהיותה חצי אחות לאלים התאומים אפולו וארטמיס, נמנתה אליסי על פמלייתה של ארטמיס (שנשבעה לבתולין).

אליסי נהגה לתווך בין יושבי האולימפוס לאנשי טרויה, ושימשה גם כבת לווייתו של אפולו כשהכיר לטרויאנים את חכמת הרפואה.

רבים מתייחסים לאליסי כאם הפמיניזם מהעת העתיקה, ומיוחסת לה פגישה חשובה עם הרופאה ליפרא. ליפרא, שהצילה בשיקוייה לוחמים רבים, עודדה אותה להעביר לאולימפוס מסרים העוסקים בשוויון נשי.

סופה של אליסי מהדהד את זה של דפני – אפולו, לאחר שנורה בחץ מורעל ששיבש עליו את דעתו, רדף אחריה וניסה לתקוף אותה. היא זעקה לעזרת ארטמיס, וזו שלחה לעברה ברבור לבן. הברבור טפח לעברה בכנפיו והיא החלה מתכסה נוצות, עד שהפכה אף היא לברבורה והשניים התעופפו משם יחדיו.

אמנים רבים התייחסו למיתוס בציוריהם, והוא אף היווה רקע לכוריאוגרפיית בלט שנכתבה ברוסיה ב-1875. הפקת הבלט, שנכתב תחילה עבור נשים בלבד, נדחתה, גם בשל הסמיכות ליציאת "אגם הברבורים" וגם בשל מסרי השוויון המגדרי, שהיו חתרניים לאותה התקופה.

ליידי אליסון קנט (1867 - 1950)

אשת עסקים בריטית, המאה ה-19.

ביתו של לורד הנרי קנט, איל ספנות בריטי שגופתו נמצאה בשנת 1893 במשרדי חברת הספנות המשפחתית "Imperial Line & Co" שעל גדות נהר התמזה. עם מותו נתגלע קרב ירושה על ניהול החברה, בין אחיינו בנג'מין מנוגל לבין אלברט מ. ברת'ולמיו שכיהן באותה העת כסגנו של קנט באגודת הספנות הבריטית.

אליסון, בצעד נדיר לאותה התקופה, דרשה את חלקה בירושה, ואכן הפכה לאישה הבריטית הראשונה העומדת בראש חברת ספנות מסחרית. למרות התחזיות השחורות, בשנים בהן עמדה בראש החברה (36 שנה) רווחי הסחר הימי שילשו את עצמם, והצי גדל פי 5.

אליסון קנט זכתה בתואר Dame מהמלך ג'ורג' החמישי בשנת 1935, ונחשבה פורצת דרך בהטמעת שיטות ניהול "נשיות" בסביבה גברית ברובה המכריע.

לאחר פרישתה מניהול בפועל של החברה (בגיל 62) שימשה השראה למחזה The Ship Lady הודן בעיקרו בוויטורים שנאלצה לעשות, ובמרכזם העובדה שמעולם לא נישאה ולא ילדה, מעשה נדיר גם כן לרוח אותה תקופה.

בשנת 2007 חזרה קנט לכותרות, כשתיק חקירת רצח אביה נבחן מחדש בחלל בו שכנה חברת הספנות ומשמש היום כגלריה לאמנות, The Bargehouse Gallery.

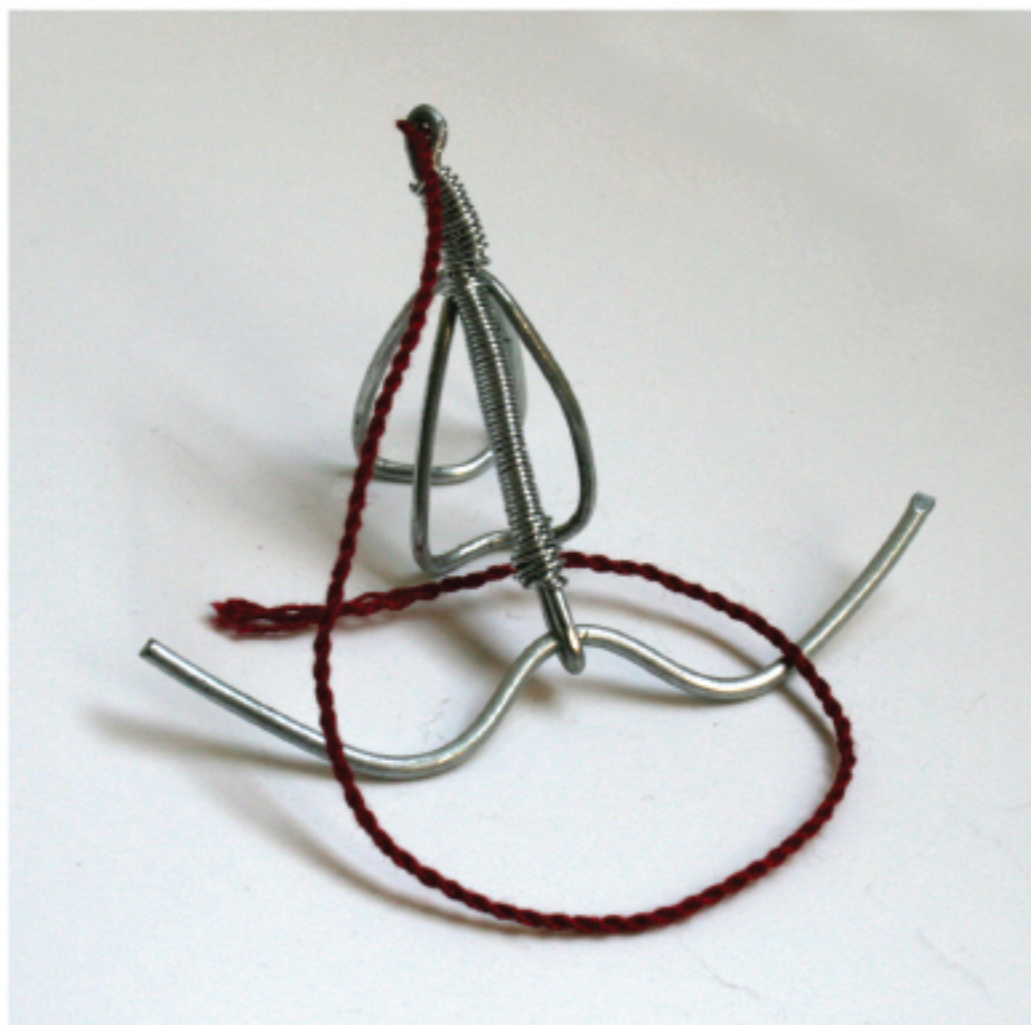
אליסי ואפולו | אובייקט והצבה

אליסי משחה להסרת שיער גוף מיותר לנשים, הושקה
בכרתים ב-1923.

ליידי אליסון קנט | אובייקט והצבה

הטבעת (התקן) התוך רחמית הומצאה בגרמניה בתחילת המאה ה-20, אך הפכה תקנית רק לאחר הכינוס הבינ"ל להתקנים בניו יורק, 1962. מ-1920 נכנסה הטבעת לשימוש באנגליה, בעיקר בקרב גניקולוגיות נשים, שהפעילו שוק שחור למניעת הריונות לא רצויים.

להליך התקנת הטבעת ניתן שם הקוד "אליסון" על שם אליסון קנט. כינוי שמאחוריו עומד רצון בהצלחה נשית עסקית ובפיתוח קריירה, שעלולה להיבלם עם הריון לא רצוי.

מטופלת שהיתה מעוניינת בהתקנת הטבעת, היתה נכנסת לחדר הטיפולים ואומרת לרופאה: "I want an Alyson".

אליסון אלכסנדרצ'ו (1960 -)

מתעמלת אמנותית רומנייה.

אלכסנדרצ'ו התחרתה במדי נבחרת רומניה באולימפיאדת מונטריאול 1976, לצידה של נדיה קומנצ'י. אליסון זכתה בשתי מדליות, מדליית כסף על המקבילים המדורגים ומדליית זהב על תרגיל הקרקע, אך הישגיה לא נתקבלו בכבוד הראוי להם בשל הישגיה של עמיתתה קומנצ'י שהאפילו על שאר בנות הקבוצה.

גם בשנים הבאות נראה היה שאליסון לא מצליחה להשתחרר מהשוואה על אף כל הישגיה. היא פרשה מספורט תחרותי, נישאה והרתה עם תאומים. כשנה לאחר הלידה אושפזה אלכסנדרצ'ו עם הפרעת אכילה שנבעה מהדיכאון שחוותה לאחר הלידה, כשגופה לא שב לתכונותיו ולמידותיו.

אלכסנדרצ'ו החלה להרצות על הפרעות אכילה בספורט והיתה לפניו של "קרן פוריצ'נקו לאחריות ספורטיבית". היא זכתה בשל כך לביקורת קשה מצד רבות מעמיתותיה, כסוג של חושפת סודות מקצועיים, אך עזרה למאות בחורות במשך שנות השבעים והשמונים.

אליסון מונתה לשגרירת רצון טוב של האו"ם בשנת 1989 והיא ממשיכה ומעבירה את מסריה וחוויותיה ברחבי העולם.

אליסון מרים וויטמר (1983 -)

בת קהילת האימיש השוויצרים של אינדיאנה.

הוריה של אליסון נחשבו חריגים בקהילה הסגורה והמצומצמת של אינדיאנה. אביה רעה עדר עזים במהלך היום וניגן על בלליקה בערבים, בעוד הרבה גבות הורמו עת אימה עזבה את משרתה ככובסת לטובת הקמת בית ספר קהילתי לילדי הכת, בו נלמדו מקצועות שלא היו מקובלים עד אותה התקופה כמו היסטוריה של המאה העשרים בארצות המערב, או אמנות הרנסנס באירופה.

כשבגרה אליסון, ביקשה אישור מיוחד לצאת את הכת וללמוד מדעים ופוליטיקה בין לאומית באוניברסיטת ניו-יורק, ואישור זה לא ניתן לה. רבים טוענים (בחדרי חדרים) כי זו היתה סוג של נקמה קטנה באימה, על כך שפיצלה את חברי הקהילה סביב סוגיות חינוך ופתיחות הילדים.

אליסון שקלה עזיבה, אך כדי לא לנטוש את הוריה החליטה לנסות ולבצע שינוי מבפנים. בשנת 2002, בגיל 19, יסדה את AGH: Amish Girl Helpline. זהו ארגון סיוע לנפגעות צעירות מתוך כת האימיש, בין אם נפגעות אלימות, תקיפה מינית או אפליה מכל סוג.

ראשי הכת בסאלט לייק סיטי מקיימים בכל פרק זמן דיונים ששמה משתרבב לתוכם, ומספר הצעות כבר הונחו על שולחנם במטרה לסלקה מקרב בני הכת.

אליסון אלכסנדרצ'ו | אובייקט והצבה

כדורי ההרזיה אליסון ונדיה
(נמכרו כ-A ו-N), הושקו ב-1977
ברומניה. (הגרסה שנמכרה
בארצות הברית שנה מאוחר יותר
כללה רק את הכדורים מסוג N,
על שם קומנצ'י שהפכה שם מוכר
בכל בית).

אליסון מרים וויטמר | אובייקט והצבה

לפני שהקימה את ארגון התמיכה שלה, עודדה אליסון בחורות בצרה לפנות אליה לקבלת עזרה. הפניה התבצעה בעזרת קוד מוסכם: הבחורות היו משאירות בפתח ביתה פרח לבן ועליו ראשי התיבות של שמן.

המנהג הופקע מהקשרו והפך להצהרה אופנתית פמיניסטית (בגבולות האפשר בקהילה). בחורות רקמו את ראשי התיבות של שמן על סינריהן, בתך מיוחד שכונה *Elison Stitch*.

ב-2015 בית האופנה גוצ'י יצר פראפרזה על תך האליסון, כשדוגמניות עלו למסלול לבושות סינרים קטנים ועליהם ראשי התיבות של שמותיהן. מבקרי האופנה מיהרו לטבוע את המושג "אופנת חדרניות" שמקורו בפרשנות שגויה של הרפרנס.

אליסון "C'mon, again!" רות' (1960 -)

מלכת האירובי של ניו ג'רסי.

אליסון רות' נולדה להורים בעלי מערכת עיתון יומי ניו יורקי מצליח, The Daily NY. היא גדלה ללא מחסור ועם מודעות פוליטית גבוהה, והעידה על עצמה "בגיל 10 כבר השתתפתי בצעדות נגד מלחמת ויאטנם". העמדה השמאלנית הקיצונית של העיתון הובילה לסגירתו בשנת 1974, ומשפחת רות' מצאה עצמה בחובות שאילצו אותה לעבור לדירה קטנה בניו ג'רסי.

אליסון התגלגלה בין עבודות עד שנתקלה בטרנד ההתעמלות האירובית. היא התאמנה באדיקות והחלה להעביר שיעורים בדירת הסטודיו שלה, אותם פרסמה באופן נישתי ל"חובבי בריאות, חופש ושוויון", ואת התרגילים הקפידה לבצע לצלילי ג'ניס ג'ופלין וג'ימי הנדריקס.

בשנת '85 נישאה לרוברט דרייק, המו"ל של המגזין Life and Fitness המבוסס בניו ג'רסי, ובעזרתו פתחה את הסטודיו הראשון במה שיתפתח לרשת ענפה בשם C'mon, again!, המשפט שהפך מזוהה עמה כמורה.

ההצלחה היתה אדירה, ואליסון הוכרזה "אשת העסקים של שנת 1989" של מגזין פורבס. בנאום התודה שלה הזכירה מודלים עסקיים נשיים כליידי אליסון קנט (על שמה נקראה), בעלת חברת ספנות מהמאה ה-19.

ההצלחה נשאה ויתורים קשים. בזמן מלחמת המפרץ איבדה רות' לקוחות רבים שלא הסכימו עם עמדותיה, וזכייני הסניפים נאלצו למתג את המכונים מחדש, (מכון Great America, מכון In the Army Now וכדומה). מהלך זה הוביל לגירושיה מדרייק הרפובליקני.

אליסון גולדמן (1920 - 1991)

מורה לפסנתר ומאלפת כלבים בולגריה.

בשנת 1985 צעדה ברחוב צדדי בסופיה עם פאולו, כלב הספניאל הזקן שלה, בדרכה לפגוש את ביתה נעמי. היא הבחינה בבתה קרבה מקצה הסמטה הנגדי, כשלפתע התנפל על נעמי גבר לבוש שחורים וגרר אותה לפתח בניין נטוש, ששימש (לפני המהפכה) כמשרד ההשמה של הלשכה הממשלתית להוראה מתקנת.

אליסון, בת 65 בזמן התקרית, זינקה לכיוונם והבחינה ברגליה של ביתה כשמכנסיה מופשלים. היא עקרה מקיר תיבות הדואר מוט ברזל מחודד זרוע מסמרים (שככל הנראה שימשו להגנה מפני יונים) וחבטה בתוקף בראשו. הוא נשכב המום על הקרקע, ובעודו צועק ומקלל השתמשה אליסון במטה המחודד על מנת לרטש את איבר מינו.

אליסון גולדמן נכלאה בעוון תקיפה מחמירה ונדונה ל-15 שנות מאסר בפועל. גזר הדין גרר מחאה חברתית פמיניסטית חריפה, בסופה שונה סעיף ההרשעה להגנה עצמית, וגררה חקיקה לפיה הגנה על קרוב משפחה מדרגה ראשונה שקולה להגנה עצמית. תיקון זה לחוק נקרא עד היום "תיקון אליסון", ומשמש פעמים רבות כתקדים במקרי תקיפה ואונס.

אליסון נפטרה מהתקף לב לאחר שריצתה שלוש שנים מתוך הארבע שנגזרו עליה בכלא הבולגרי.

אליסון "C'mon, again!" רות' | אובייקט והצבה

צנצנת חלין לשפתיים סדוקות, חלק מקו מוצרי הבריאות ואיכות החיים שהוציאה רות' לקראת סוף שנות השמונים של המאה העשרים. הצנצנת נמצאה בכיסו של טייס אלמוני שמטוסו הופל במלחמת המפרץ ב-1991.

אליסון גולדמן | אובייקט והצבה

בסמוך לפרסום סיפורה של גולדמן, נשים ברחבי בולגריה החלו להצטייד בנשקים להגנה עצמית. ערכה זו, שנקראה The Punisher (בבולגרית Nakazvatelna), נמכרה בפרוטות בכל פינת רחוב בסופיה. המסמרים נדפקו לתוך הקרש, ואת קצהו השני השאירו הנשים בולט מתוך תיק היד שלהן כסימן היכר.

"המעניש" אך זכה למעמד פטישיסטי ולשלל שימושים, ומשיצא "תיקון אליסון" לחוק, שונה שמו ל" The Corrector" (בבולגרית korektor).

אליסון נוצ'רין (1945 -)

מבקרת אמנות וחוקרת תרבות אמריקאית.

מהקולות הבולטים בשיח הפמיניסטי שרווח בביקורת האמנות במחצית השנייה של המאה העשרים. בשנת 1982 פרסמה מאמר מפתח בשם She Art שחזר אל מאמרה של לינדה נוצ'לין "מדוע אין אמניות נשים גדולות?". המאמר המקורי האשים את החינוך ואת הזכר הלבן הפריוילגי בהדרתן של אמניות נשים מהמוזיאונים הגדולים.

נוצ'רין ערכה מחקר סטטיסטי מקיף במוסדות התרבות האמריקאים וכמסקנה פיתחה תאוריה שונה מזו של נוצ'לין. היא האשימה את האמניות עצמן בכך שאינן מקדמות אחת את השניה מתוך קנאת נשים הדדית, כשברקע אוצרות שיעדיפו ברוב המקרים המוחלט לעבוד עם אמנים זכרים.

אליסון נוצ'רין היוותה קול מרכזי במאבק הנשים על זכויות והזדמנויות שוות בשנות השישים והשבעים, ופניה תועדו רבות בהפגנות ומצעדים. מיוחס לה נתח משמעותי בהישגי הסכמים בין וועדי העובדים הנשיים האמריקאים והממשל, על אפליית שכר מתקנת, כשגם בתחום זה פיתחה תאוריות לגבי נשים הבולמות את עצמן ואת חברותיהן על חשבון גברים.

בגיל 55 ניסתה אליסון לרוץ לקונגרס לאחר 5 שנים באגף התרבות בושינגטון, אך הוכשלה על ידי מזכירת המדינה דאז, שהעדיפה למנות לתפקיד גבר.

אליסון אמאל עזיז (1992 -)

דוגמנית חיג'אב.

עזיז היא אחת מחלוצות המגמה בה נשים מוסלמיות מוכיחות מודעות ועכשוויות לצד חזרה למסורות. אליסון הפכה סמל לנשים מוסלמיות רבות וגררה אחריה טרנד של בלוגריות ומובילות דעה מוסלמיות, המכבדות את חוקי הדת ועם זאת מפתחות אמירה אישית וסגנון עצמאי, הנדמה לעתים כסממן חיצוני שטחי בלבד, אך למעשה נושא בשורה פמיניסטית בגבולות האפשר.

אליסון פעילה בתחום כבר כשש שנים. היא התחילה את הקריירה בביתה שבעיראק אך לפני כשנה נכנסה לרשימה השחורה של ארגון דאע"ש, ובאותו שבוע הוברחה עם משפחתה לאירופה דרך טורקיה, ביתה הוצת ובובות בדמותה נתלו ממרפסות בשכונת ילדותה.

עזיז עברה לפעול בדובאי, תחת חסותה של האייה אשת האמיר שיח מוחמד. היא הוזמנה מספר פעמים לכנסי נשים מובילות דעה בירדן, שם היתה אורחת כבוד של משפחת המלוכה (האייה היא בתו של חוסיין מלך ירדן).

אליסון נוצ'רין | הצבה

The Allynist הוא קוקטייל שהיה נפוץ בניו יורק בשנות ה-70, נקרא על שם אליסון נוצ'רין וישמו הוא חיבור בין Allyson לבין Feminist. רבים טועים וקוראים לו Alice Mist (הערפול של אליס) על שום רמות האלכוהול הגבוהות בתוכו.

הקוקטייל השרש במועדונים כמשקה מועדף על לסביות, לדעת רבים תגובה לקמפיין סמוי במטרה להפחית מערך כתביה, למרות שנוצ'רין הצהירה לא פעם על חיבתה לגברים.

אליסון אמאל עזיז | אובייקט והצבה

שיתוף פעולה מסחרי בין עזיז לבין הסניף
הקטארי של חברת בארבי. אליסון חתומה על
העיצוב של סדרת כיסויי הראש Barbie Hijab.

באמצעות שליחה | טלי קיים אוצרת התערוכה

ספרי הפסיכיאטריה מלמדים אותנו שככל תסמונת מינכהאוזן נוכחת יותר אצל נשים. התופעה בעלת השכיחות הנמוכה הנעה בין 0.1% ל-0.5% מכלל האוכלוסיה נפוצה במיוחד בקרב נשים צעירות בגילאי 20-40 הנושאות לעתים קרובות תפקידים במוסדות רפואיים. וכן שבדרך כלל מדובר באם שיוצרת את סימני המחלה אצל אחד מילדיה. לרב (כ-95%) האם גורמת לילד את סימני המחלה המדומה וזוכה דרכו לתשומת לב².

התערוכה 'באמצעות שליחה' מנסה להקביל בין התהליך היצירתי של חמש יוצרות, חלקן אימהות, והתסמונת המטלטלת. כל אחת משתמשת בשליחה מסוג אחר כדי לבטא מחשבה חזותית או חוויה אישית טעונה. אותן שליחות, לעתים דמויות בעלות שם ולעתים גוף נטול זהות, נדחקות אל קווי גבול פיזיים ומנטליים שונים על ידי היוצרות. כך מתאפשר להן לבחור בדמיון את מה שאסור, מסוכן או בלתי אפשרי במציאות. לתת ייצוג למה שאינן יכולות לדבר עליו, לעבד זיכרונות שעצם המחשבה עליהם מייסרת.

האפשרות לבטא מסר, חוויה או תפיסה דרך דמות, משל, שוכנת במהותן של יצירות רבות. דמויות אלה ניתנות להאדרה או לביזוי. ניתן להקרין עליהן פנטזיות מסוגים שונים: גם כאלה בעלות איכות אסורה ולעתים אלימה ממש.

בדיונו של הפסיכואנליטיקאי ז'אק לאקאן בדמויות הסאדיות (אלה המופיעות בכתביו של המרקזיז דה סאד) הוא מאפיין את מערכת היחסים שבין הסובייקט והאובייקט ככזו בעלת שלושה רכיבים: הנאה, תשוקה ופנטזמה. הפנטזמה היא התחום שבו מתקיימת ההלימה בין התשוקה וההנאה, היא התחום שבו מתקיימת הדדיות בין ה"אני" ובין סביבתו. הפנטזמה לעומת זאת היא בבחינת פוטנציאל בלבד.

לפי לאקאן אנחנו חיים חיים נטולי סיפוק. ההלימה בין הרצונות שלנו וסיפוק הצרכים שלנו מתקיים רק בדמיון.

מורשתו של סאד קוראת למימוש צרכיו של האני באמצעות גופו של הזולת, כחפץ. דורשת לעצב עולם שחוקיותו מוכתבת על ידי אתיקה חדשה, מציאות שבה אין המוסר רלוונטי כלל¹.

בעולם תוכן אחר אפשרות זאת מצטיירת כנקודת קיצון ומוגדרת כסטייה. תסמונת מינכהאוזן באמצעות שליח היא תת תסמונת נדירה המקוטלגת כתצורה של התעללות בילדים; הורים המנסים להצטייר כמסורים במיוחד מבהילים את ילדיהם חדשות לבקרים לבתי החולים וחדרי המיון שם הילדים מתנהלים באופן תקין לחלוטין כל עוד שהוריהם לא אתם והופכים חולים עם כל ביקור מצדם.

1 רינון, יואב. "על אתיקה, זעם ומוות: לאקאן קורא את סאד", בתוך: חדר המיתות של סאד, (פטיש) סדרת מקור לביקורת התרבות, עורכי הסדרה: יצחק בנימיני ועידן צבעוני, תל אביב: הוצאת רסלינג, 2003. עמ' 137-126

2 נוימן, מיכה. "הפרעות מדומות", בתוך: פרקים נבחרים בפסיכיאטריה, עורך: חנן מו, תל אביב: הוצאת דיונון, 2010, עמ' 319-321.

האימהות הלוקות בתסמונת "מינכהאוזן באמצעות שליח" מבקשות את תשומת ליבו של הממסד הטיפולי. הכרה על מסירותן ורגישותן. כאמנית תובעת לב-און הכרה מצד הממסד האמנותי: מבקרים, חוקרים, אוצרים, קולגות. הגדרתה של לב-און את ה'אליסוניות' כחלקי פאזל המרכיבים וונדר וומן, משקפת תביעה זו.

יתרה מכך, לב-און היטיבה למקם כל אחת מן הדמויות בעולם הממשי. שתלה בקורותיהם פרטים מדוקדקים התואמים רקע תרבותי- אתני ספציפי. בכך היא מפגינה מסירות יצירתית ומבטאת את אחד המאפיינים המחשידים של תסמונת מינכהאוזן באמצעות שליח: מטפל הקשוב יתר על המידה לילדו.

כאמא לשלושה ילדים, היה חשוב לה לציין לאורך התהליך שאינה רואה ביצירותיה ילדים, אך שיקוף צלמה בדמויותיהן, יצירות כפיה, מחייבת אותנו ואותה לתהות איזה קשר היא מקיימת איתן בכל זאת.

תמר לב-און נוהגת לבחון את זהותו של האמן כשקרן. בעבודותיה היא בודה ובוראת סיפורי חיים פיקטיביים לדמויות אמיתיות תוך שימוש בחומרי ארכיון ממשיים. עבור התערוכה 'באמצעות שליחה' יצרה לב-און מהלך הפוך במרכזו שמונה אלטר אגואים. דמויות פיקטיביות לחלוטין המכילות את קלסתרון פניה ונשענות על שאיפות, אכזבות ומעט זכרונות אישיים שלה עצמה. נשים שהופיעו בנקודות שונות בזמן ושינו את מהלך ההיסטוריה הפמיניסטית, ולכולן שם דומה-זהה: אליסון, המרפרר לדמות שיצרה לב-און במסגרת התערוכה Scrutinium שהציגה בלונדון, בפעם הראשונה שבה הכניסה עצמה כדמות פיקטיבית אל מערך סיפורי שבדתה. סיפורי חייהן ודיוקן ממוסגר ונשען על מדף - כולן הופכות לאובייקט בה בשעה שהן פנטזמות של האמנית, בין שמדובר ברוצחת מורשעת, דמות מן המיתולוגיה היוונית או מבקרת אמנות.

אסופת האובייקטים המלווים את הדמויות: האכזבות, הפשטה או הזכרון השטוח הנותרים מההישגים הנשיים.